

Suomen Hammaslääkäriliiton näkemys suun terveydenhoitopalvelujen järjestämisestä

– Valtuuston 26.11.2005 hyväksymä

Tavoitteet

Tavoitteena on taata koko väestölle laadukkaat suun terveydenhoitopalvelut. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja tulee olla riittävästi ja tasapuolisesti koko maassa. Keskussairaaloiden suusairauksien yksiköissä tulee olla edustettuina muutkin hammaslääketieteen erikoisalajat kuin suu- ja leukakirurgia.

Suun terveydenhoidossa palveluja tuottavat sekä julkinen että yksityinen sektori. Tämän järjestelmän on tuettava koko väestön suun terveyden ylläpitoa ja samalla yksilöiden omaa vastuuta suunsa terveydestä. Hoidon omavastuuhinnan on oltava sellaisella tasolla, että se ei estä tarpeellisten palvelujen käyttöä. Säännöllinen hoitosuhde samaan hammaslääkəriin turvaa suun terveyden parhaiten, koska silloin suun terveyden seuranta on helpointa. Yksilön kannalta tärkeää on myös mahdollisuus saada valita oma hammaslääkəri.

Ennakoitavissa olevia muutoksia

Suun alueen sairaudet ovat edelleen suuri kansanterveydellinen haaste. Hampaiden reikiintyminen ja iensairaudet ovat yleisiä, mutta hoitoa tarvitaan myös moniin muihin suun alueen sairauksiin. Sairaudet jakautuvat edelleen väestössä epätasaisesti. Lasten ja nuorten suun terveyden aiempi parantuminen on kääntynyt osin huonompaan suuntaan. Hoidon tarve on kasvamassa eläkeikäisessä väestössä, jossa hampaallisten henkilöiden osuus kasvaa. Heidän suunsa terveys vaatii säännöllistä ylläpitoa.

Meneillään oleva kuntauudistus tulee muuttamaan julkisten palvelujen järjestämistapoja. Nykyisten terveyskeskusten alueista tultaneen siirtymään isompiin kokonaisuuksiin. Suun terveydenhoidon palvelut ovat lähipalveluja, joiden on oltava kohtuullisen matkan päässä asukkaista.

On mahdollista, että julkisen palvelun tilaaja ja tuottaja tullaan eriyttämään. Kuntien tai niiden yhteenliittymien rooli saattaa jatkossa olla vain palvelun ostajan. Terveyskeskus muuttuisi tällöin vain yhdeksi palvelun tarjoajaksi, joka kilpailisi yksityisten palvelun tuottajien rinnalla.

Hammaslääkäriliiton näkemys

Suun terveydenhoitopalvelujen kysyntä ja tarjonta eivät ole tällä hetkellä tasapainossa. Julkisia palveluja kysytään enemmän kuin niitä pystytään antamaan. Yksityisiä hoitopalveluja pystyttäisiin antamaan enemmän kuin niitä tällä hetkellä kysytään. Ensisijassa tulee hyödyntää olemassa olevia voimavaroja.

Lakisääteinen hoitoon pääsyn turvaaminen edellyttää kiireettömään hoitoon pääsyä terveyskeskukseen kuudessa kuukaudessa. Tämä aikamäärä pystytään useimmissa terveyskeskuksissa täyttämään. Suun terveydenhuollossa palvelun onnistumista ei kuitenkaan voi mitata yksinomaan hoitoon pääsyn aikamäärien perusteella. Suun sairauksien luonne edellyttää pitkäjänteistä potilaan yksilölliseen tarpeeseen perustuvaa hoitoa. Hoitoon ei hakeuduta samalla tavoin oireiden ilmaannuttua kuten yleensä muuhun terveydenhuoltoon.

Olemassa oleva palvelurakenne soveltuisi varsin huonosti alueelliseen ostajan ja tuottajien eriyttämiseen. Kilpailutus ei onnistuisi samoin kuin esimerkiksi leikkaustoimenpiteiden hankkimisessa. Ostopalvelu merkitsee yleensä sitä, että sekä tilaajaa edustavan hammaslääkärin että hoidon antavan hammaslääkärin täytyy tutkia potilas, mikä tuo kaksinkertaista työtä. Myös kilpailuttaminen itsessään vie resursseja. Vastuu yksityishoidosta on selkeämpää silloin, kun potilas tilaa itse palvelun ja hammaslääkəri on vastuussa suoraan hänelle – ei kolmannelle taholle. Ostopalveluille sopii siten vain suhteellisen pieni täydentävä rooli, esimerkiksi päivystyksissä tai eräissä erikoishoitopalveluissa. Tuki yksityisiä palveluja käyttävälle potilaalle on yksinkertaisimmin kanavoitavissa sairausvakuutuskorvauksen kautta.

Nykyinen malli, jossa yhteiskunnan tuki julkisille ja yksityisille palveluille ei tule saman kanavan kautta, soveltuu siten hyvin suun terveydenhuoltoon:

- Henkilökuntamäärältään tasavahvat yksityinen ja julkinen sektori luovat pohjaa terveelle kilpailulle molempien tuottaessa peruspalveluja.
- Kahden erillisen kanavan olemassaolo tasaa palvelujen kysyntää ilman päällekkäisiä kustannuksia.
- Potilas pystyy varsin pitkälle valitsemaan oman hammaslääkärinsä.
- Ongelmana on liian suuri ero maksujen omavastuuosuuksissa.